

KLOSBAAN

De klosbaan, ook klotsbaan, kloodbaan of rolbaan dateert uit de vroege Middeleeuwen. Van Margaretha van Brieg, echtgenote van Albrecht van Beyeren, graaf van Holland is bekend dat zij (omstreeks 1370) een klosbaan bezat in de 'Kooltuin' (tegenwoordig het Plein) achter de grafelijke hof in 'sGravenhage en dat zij daar placht te verblijven 'tot vele tiden'. Ook hertog Karel van Gelre bezat bij zijn hof te Arnhem twee klosbanen, een grote en een kleine.

De klosbaan was min of meer vierkant van vorm en werd begrensd door lage houten schotten of heggen. In het midden er van stond een klein houten vaatje zonder deksel of bodem in liggende stand. Het spel bestond er uit de men probeerde een houten bal-ter grote van een houten croquetbal van vandaag- door het vaatje te werpen. Slaagde dit dan had men twee punten, raakte men het vaatje dan had men één punt. De winnaar was degene die het eerst twaalf punten had. Iedere speler speelde met een eigen bal. Later is het vaatje vervangen door een houten poortje of een ijzeren ring (beugel). In de 16e eeuw maakte men beugels die verticaal om hun as konden draaien. Het spel met deze draaiende ring ging toen 'beugelen' heten en werd gespeeld met ballen die er net precies doorheen konden (vandaar: 'iets kan niet door de beugel'). Beugelen wordt vandaag nog beoefend in het Oosten van Noord Brabant en Limburg, zij het dat dit thans weer gebeurd met een vast poortje en dus eigenlijk weer klossen zou moeten heten.

Wierp men de bal eerst met de hand, in een later stadium speelden volwassenen hem met een soort schoep met een steel en kinderen met een spaan.

Een klein gedichtje uit 1626 beschrijft een beugelbaan:

In het midden staat een beugel,
die met een gestaelde vleugel
vast geplant is in der eerd
en aan alle kanten keert.
Groote met haer groote stelen
konstich door de beugel spelen,
maer de kleyntjes in 't gemeyn
bruycken spaentjes kort en kleyn.

S.J.H. van Hengel

Literatuur:

Jan ter Gouw, De Volksvermaken
G. van Hasselt, Gelderse maaltijden